

Befektetés vagy üzlet?

Kovács Géza a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke a Zeneművészeti Egyetem és a két vezető szimfonikus zenekar között megkötött együttműködési megállapodásról és az Egyetem rezidens zenekarával kialakult helyzetről.

! Június elején a zenei közéletet váratlanul érte a hír Keller András hegedűművész-karmesternek, a Keller vonósnégyes alapítójának, a Concerto Budapest művészeti vezetőjének és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kamarazene Műhelyvezető tanárának hirtelen felmondásáról az Egyetemen. A felmondás egybe esett az Egyetem vezetése és a két vezető fővárosi együttes közötti együttműködési megállapodás aláírásával. Milyen összefüggés van az együttműködési megállapodások létrejötte és Keller András hirtelen távozása között?

– Határozottan cáfolnom kell azt a feltételezést, amely bizonyos sajtóorgánumban megfogalmazódott, miszerint mintegy puccsot készítettünk volna elő azzal, hogy együttműködési megállapodást kötöttünk a Zeneművészeti Egyetemmel, a következő tények alapján:

A Zeneművészeti Egyetem, valamint a Nemzeti Filharmonikusok és elődje, a korábbi Magyar Állami Hangversenyzenekar között sok évtizedes az együttműködés: vizsgakoncertek, diplomahangversenyek hosszú sora bizonyítja ezt. A zenekar tagjai közül számosan tanítanak a Zeneművészeti Egyetemen, illetve a Konziban, vagyis a Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskolában és Gimnáziumban. Ezen túlmenően a próbátogatásoknak nagyon nagy és szintén sok évtizedes hagyománya van nálunk. Magyarországon elsőként nem is az Állami Hangversenyzenekarnál, hanem még előtte, a Székesfővárosi Zenekarnál is szokásban volt ez. Meg kell hallgatni Meixner Mihályt, hogy zeneakadémistaként hogyan mentek be Klemperer próbáira a Székesfővárosi Zenekarral. Tehát ez egy nagyon-nagyon régi és nagyon szép múltra visszatekintő együttműködés, amelyet hónapok

óta készítettünk elő, hogy formába is öntsük. Akkor még nem volt fogalmunk arról, hogy Keller András hogyan dönt majd véletlenül pont azon a napon, amikor én befáradtam a rektori irodába, és aláírtuk a megállapodást. Horribile dictu, a Magyar Rádió Zenei Együttese is egy együttműködési megállapodást készítettek elő az Egyetemen. De ne feledkezzünk meg arról sem, hogy amikor Lukács Ervin volt a karmesterképző vezetője, és egyben az akkori Postás Szimfonikus Zenekar – mutatis mutandis a mostani Concerto Budapest elődje – vezető karmestere, szinte természetes volt, hogy a karmesterképzős hallgatók a Postás Zenekarnál végzik a karmestéri gyakorlatot. Azt is nyugodt lélekkel állíthatom továbbá, hogy nincs olyan tagszervezete a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, amelyik ne adna készséggel segítséget a Zeneművészeti Egyetemen. Talán nem szorul magyarázatra, hogy számunkra emblemikus intézményről van szó, ahol Liszttel, Erkelrel, Bartókkal és Kodállal kezdődik az a hatalmas névsor, amely a magyar zenetörténet arany lapjai közé tartozik, de a mi művészeink nagy része is innen került ki. Mindannyiunk közös alma materéről van tehát szó, éppen ezért természetes, hogy nagy segítőkészséggel fordulunk az Egyetem felé, és nincs magyar zenekar, amely valamilyen módon ne segítene volna már a Zeneművészeti Egyetemenek.

! Tudomásom szerint a Duna Szimfonikus Zenekar évtizedeken át meglehetősen jelképes díjazásért működött közre a karmesterképzősök vezénylési gyakorlatán és vizsgakoncertjein.

– Ez így van. Annak ellenére, hogy nem látok bele a Concerto Budapest és az Egyetem belügyeibe, furcsának találom, hogy a Concerto Budapestnél láthatóan szerényebb költségvetési támogatású szimfonikus zenekarok is készséggel és nagyon-nagyon szerény ellentételezésért adnak szolgálatot a Zeneművészeti Egyetemenek, miközben a Concerto Budapest vezetője azt nyilatkozta, hogy azért kénytelenek több pénzt kérni, mert nagyon kevés költségvetési támogatásból működnek.

! Milyen ellentmondást rejt az, hogy a Zeneművészeti Egyetem nem csak a Con-

certo Budapesttel, hanem több szimfonikus zenekarral is együttműködik? A gazdasági szférában mostanra már meglehetősen elterjedt az úgynevezett duális képzés, ami éppen azt a célt szolgálja, hogy a hallgatókat lehetőleg még az egyetemi képzésük alatt „kibelyezze” különféle vállalatokhoz, szervezetekhez, annak érdekében, hogy minél korábban használható munkatapasztalatra tegyenek szert, sőt esetleg még állást is találjanak. A Zeneművészeti Egyetemennek van annyi hallgatója, hogy egyetlen zenekar nem tudja felvállalni az ő duális képzésüket. Ennélfogva az is szerencsés megoldás lehet, ha a hallgatók, mintegy vetélszervezőként különböző zenekarokba is beülnek, ily módon közvetlen tapasztalatot nyerve arról, hogy ezek a zenekarok más-más szellemiséget képviselnek...

– A zenekarok elemi érdeke – és ez véleményem szerint evidencia –, hogy az Egyetem oktatási rendjébe a zenekari, illetve énekari képzés sokkal nagyobb súllyal szerepeljen, hiszen évtizedek óta, mi magunk látjuk, hogy bár nagyon sok mindent megtanulnak a felsőfokú zenei intézményekben a hallgatók, rendszerint egy dolgot a legkevésbé, pont azt, amiből majd élni fognak: az együttesen belüli játék fortélyait, hangulatát, és szokásait. Ez nem új és nem csak magyar jelenség, ugyanis nagyon kevés „Heifetz” kerül ki a zeneakadémiákról, vagy egyetemi rangú zenei oktatási intézményekből, és a 25-30 éves életkor között, amikor ritkulnak a versenygyőzelmek, ritkulnak a meghívások, és valamiből meg kell élni, akkor két ajtó áll előttük. Az egyik egy oktatási intézmény ajtaja, ahol tanárként helyezkedhetnek el, a másik pedig valamely zenekará, illetve énekkaré. A legkiválóbb szólisták is nagyon megszenvedik az együttesrel együtt azt az egy-két esztenődöt, amíg egyrészt a zenekari-énekkari alaprepertoárt elsajátítják a kezdő muzikusok, másrészt megtanulnak számolni, a tacetjaikat karban tudják tartani, megtanulnak alkalmazkodni a szólam többi tagjához, megtanulják azt, hogy nem szólistaként hogyan kell egy első fúvós poszton helytállni. Ezek mind-mind olyan ismeretek, amelyeket mi az együttműködési megállapodás előtt, és azóta még inkább szeretnénk még az egyetemi évek alatt átadni nekik. És valóban, minél több együttesnél

fordulnak meg, annál szélesebb horizontjuk lesz ilyen-olyan kezű karmesterekre belépni, vagy nem belépni, elsajátítják, hogy miként kell a koncertmesterre, szólamvezetőre figyelni. Azt szeretnénk, ha ez a diplomában ott lenne már, azokban az ismeretekben, amelyeket a sikeres diplomakoncert és államvizsga után a volt egyetemi hallgatók azonnal kamatoztatni tudnának. Részünkről tehát ez a lehető legtermészetesebb dolog, és csodálkozva nézünk azokra, akik úgy gondolják, hogy ez üzlet és nem hosszú távú befektetés.

! Ön, mint az Európai Előadóművészeti Munkáltatók Ligája (PEARLE) bévégi hamburgi közgyűlésén frissen megválasztott alelnöke, nemzetközi tapasztalatai alapján hogyan értelmezi a rezidens zenekar fogalmát?

– Büszke vagyok rá, hogy ezt a fogalmat én hoztam be Magyarországra, mégpedig brit

mintára. Amikor már nyilvánvaló volt, hogy a száműzetésünk megszűnik, és tovább már nem „alberletekben” húzza meg magát a Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar Énekkar és Kottatár, hanem a Művészetek Palotájában helyezik el, de természetesen a szervezet integritásának megőrzése mellett, akkor úgy gondoltam, hogy brit példára mi leszünk itt a rezidens együttes. Ugyanúgy, ahogy például a Londoni Szimfonikusok a Barbican Centerben, a Royal Filharmonikusok a Queen Elisabeth Hallban, vagy a New Yorki Filharmonikusok a Lincoln Centerben. Egyébként sehol sincs definiálva ennek a fogalomnak a mi-ben léte.

! Nagy-Britanniában sem? Bár igaz, ott írott alkotmány sincs...

– Nekünk az alapító okirat szerint a székhelyünk a Komor Marcell utca 1. szám alatt van, mint ahogy annak idején évtizedekig

a Vörösmarty tér 1. sz. alatti telken azóta lebontott épületben volt. Talán ez adhat némi támpontot arra vonatkozóan, hogy mit is jelent az, hogy rezidens zenekar, azon felül, hogy kimutathatóan együttműködünk a Művészetek Palotájával, számtalan közös produkcióval és olyan megmozdulásokkal, amelyek úgy gondolom, hogy kiválóan példázzák a rezidensi fogalom tartalmát. E tekintetben a Pannon Filharmonikusok is rezidens a pécsi Kodály Központban. Bármilyen keretek között is valósuljon meg azonban egy ilyen együttműködés, határozottan le kell szögezmem, hogy a rezidensi státusz esetében nem tartom kizárólagosnak, sőt etikátlannak sem, hogy egy felsőfokú zenei intézmény – a képzési kínálat bővítése okán – más együttesekkel is együttműködési megállapodást köthessen.

(Kaizinger Rita)

A repülő karmester

Interjú Somogyi-Tóth Dániellel, a Kodály Filharmónia Debrecen igazgató-művészeti vezetőjével

! Sok barátja van?

– Sok.

! Akkor bizony elég elfoglalt lehet. S ezt azért feltételezem, mert éppen egy barátjának az esküvőjéről érkezett, ahol az ifjú párnak orgonált. Egy ilyen kérést nem utasíthat vissza az ember; ha házasságot kötő barátokról van szó.

– Sok barátom van, de sajnos nem tudok velük annyit időt tölteni, amennyit szeretnék. Az rendszeresen előfordul, és nagyon szívesen is teszem, mert számomra kikapcsolódás, hogy ha megkérnek, orgonálok nekik.

! Ilyenkor improvizál?

– Nem. Többnyire kívánságműsor van, megbeszélésem velük, mit szeretnének, és azt játszom. Persze adódnak improvizatív helyzetek is.

! Van már statisztikája arról, hogy a korosztályában milyen a női arány?

– Tapasztalatom van, nem statisztikám. Sokan nőülnek meg, és az én korosztályomban sokaknak gyereke is lesz hamarosan. Nekem is július végén lesz gyerekem. Fiú.

Csak a Kodály Filharmónián belül öt embert tudok felsorolni, akinek a közeljövőben gyereke születik, de a baráti körömben, meg a családban is sok fiatal házaspár vár babát.

! Az ön menyegzőjén orgonált valaki?

– Ezt nem biztos, hogy le kellene írnia, de az egy fantasztikus történet volt. Az én kiváló kollegáim, a Kodály Filharmonikusok rezesei jöttek fanfárt fújni. Ugyanakkor van nekem egy nagyon jó barátom, aki a gazdasági életben dolgozik nagyon magas pozícióban, villamosmérnök és menedzser, de amúgy egy fantasztikus orgonista. Ez a hobbija. Én azt szerettem volna, ha ő orgonálna az esküvőmön. Csak hát ez jelen esetben azt jelentette, hogy profi zenészekkel kell neki együtt játszania. S a profi zenész, ha van egy olyan helyzet, amikor improvizálni kell, meg hirtelen kezelni egy megváltozott szituációt, nem jön zavarba. De aki nem szokott profikkal együtt dolgozni, az elvész. És adódott egy kis galiba az én esküvőmön a bevonuló zenénél, mert hamarabb beértünk az oltárhoz, mint gondolták volna. Mit mondjak, számomra kissé

drámai volt, ám a kivonuló már jól sikerült. Arra meg nagyon büszke vagyok, hogy a barátságaim egészen kicsi gyerekkorom óta megvannak, és szoros kapcsolatok, persze ahogy említettem, időhiány miatt nem annyiszor találkozunk, ahányszor szeretnénk.

! Ezen nem csodálkozom, mert ahogy megnéztem az életrajzát, észleltem, mily gyakran jön-megy. Sok ideje tehát nem lehet. Ha nincs ellenére, menjünk vissza az időben. Orgona és karmester szakot végzett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen. Az orgona hogy jött az életébe?

– Édesapám, bár nem muzsikos, nagyon szereti a zenét. Ő orgonált, és persze én sokszor hallgattam, s tetszett. Ahhoz, hogy orgonáljon az ember, előtte zongorázni kell. Be is írtattak zongorázni, ám nyolc évesen jelentkeztem a II. kerületi zeneiskolába, hogy orgonálni tanuljak. Pont az a két tanár felvételiztetett – az egy életen át együtt dolgozó Kárpáti és Baróti tanár urak – akik emblematikus alakjai voltak a magyar orgona-társadalomnak. Elutasítottak, mert nem ért le a lábam. Viszont folytattam a zongora-